

Beckova skripta

Chalupa / Reiterman / Muzikář

Dědické právo

Základy soukromého práva IX

Obsah

O autorech.....	V
Předmluva	VII
Seznam použitých zkratek	XIII

§ 1 Úvod do dědického práva

I. Prameny právní úpravy a systematické zařazení	1
II. Dědické právo, dědic, pozůstalost, dědictví	2
1. Dědické právo a dědic	2
2. Pozůstalost a dědictví	3
2.1 Pozůstalost.....	3
2.2 Dědictví	6
III. Základní zásady dědického práva	7
1. Zásada zachování hodnot.....	8
2. Zásada volnosti zůstavitele ve volbě dědice.....	9
3. Zásada rovnosti.....	9
4. Zásada univerzální sukcese	9
5. Zásada volnosti přijmout nebo odmítnout dědictví	10
6. Zásada ingerence veřejné moci.....	10
IV. Dědické právo a společné jmění manželů	11

§ 2 Předpoklady dědění

I. Smrt člověka	13
II. Existence pozůstalosti.....	14
III. Způsobilý dědic	14
1. Okruh způsobilých dědiců	14
1.1 Fyzické osoby.....	15
1.2 Právnícké osoby	17
1.3 Stát.....	17
2. Vyloučení z dědického práva	17
2.1 Dědická nezpůsobilost.....	18
A. Čin povahy úmyslného trestného činu proti zůstaviteli nebo proti jeho předkovi, potomkovi či manželovi.....	18
B. Zavrženíhodný čin proti zůstavitelově poslední vůli	19
C. Případy domácího násilí	19
D. Případy zbavení rodičovské odpovědnosti.....	19
2.2 Vydědění a negativní závět	20
2.3 Zřeknutí se dědického práva.....	21

IV. Právní důvod dědění (dědický titul)	22
1. Dědický titul	22
2. Samostatný dědický titul a souběh dědických titulů	23
3. Dědická posloupnost.....	23
4. Pořízení pro případ smrti, právní jednání pro případ smrti a darování pro případ smrti	25
4.1 Pořízení pro případ smrti	25
4.2 Právní jednání pro případ smrti	26
4.3 Darování pro případ smrti	27
V. Přijetí dědictví.....	28
1. Přijetí dědictví.....	28
2. Vzdání se dědictví a zcizení dědictví.....	30
2.1 Vzdání se dědictví	30
2.2 Zcizení dědictví	31
§ 3 Zákonná dědická posloupnost	
I. Dědické třídy.....	34
1. První dědická třída.....	35
2. Druhá dědická třída	43
3. Třetí dědická třída.....	46
4. Čtvrtá dědická třída	48
5. Pátá dědická třída.....	49
6. Šestá dědická třída	51
II. Několikeré příbuzenství.....	54
III. Odkazovníci jako zákonní dědici	56
IV. Odúmrť	57
§ 4 Závěť	
I. Charakteristika závěti.....	59
II. Podmínky platnosti závěti	59
1. Obecné náležitosti.....	59
2. Náležitosti subjektu – pořizovací způsobilost	60
2.1 Nezletilí	61
2.2 Člověk pořizující ve světlém okamžiku	61
2.3 Člověk omezený ve svéprávnosti	61
2.4 Člověk omezený ve svéprávnosti z důvodu chorobné závislosti	61
3. Náležitosti vůle – omyl v závěti	63
4. Náležitosti projevu vůle.....	64
4.1 Forma závěti	64
4.2 § 1494 odst. 1 věta druhá ObčZ	66
III. Výklad a rozsah závěti; případnutí pozůstalosti dědicům	68
1. Výklad závěti	68
2. Možnost rozdělení závěti do více listin	68
3. Případnutí pozůstalosti dědicům.....	68
4. Uvolněný podíl a jeho přirůstání	73
IV. Forma závěti	75
1. Závěť pořízená soukromou listinou.....	75
1.1 Holografní závěť	76

1.2	Allografní závěť.....	77
A.	„Obecná“ allografní závěť	77
B.	Svědci allografní závěti	78
C.	„Zvláštní“ allografní závěť.....	81
2.	Závěť pořízená veřejnou listinou.....	82
2.1	Závěť pořízená veřejnou listinou obligatorně	84
2.2	Závěť pořízená veřejnou listinou fakultativně	85
3.	Privilegované závěti (závěti s úlevami).....	87
3.1	Závěť před třemi svědky	88
3.2	Závěť před starostou obce	88
3.3	Závěť před velitelem námořního plavidla nebo letadla.....	89
3.4	Závěť před velitelem vojenské jednotky ČR.....	90
V.	Náhradnictví a svěřenské nástupnictví.....	91
1.	Náhradnictví	91
2.	Svěřenské nástupnictví	93
2.1	Charakteristika svěřenského nástupnictví	93
2.2	Více svěřenských nástupců.....	95
2.3	Vztah mezi předním dědicem a svěřenským nástupcem.....	96
2.4	Zánik svěřenského nástupnictví	96
VI.	Vedlejší doložky v závěti	98
1.	Podmínka	100
1.1	Rozvazovací podmínka	100
1.2	Odkládací podmínka.....	101
2.	Doložení času	102
2.1	Doložení času na určitou dobu	102
2.2	Doložení času od určité doby	103
3.	Příkaz.....	104
VII.	Zrušení závěti.....	107
1.	Zrušení závěti porízením závěti pozdější	107
2.	Zrušení závěti odvoláním závěti původní.....	108
2.1	Výslovné odvolání závěti	108
2.2	Konkludentní odvolání závěti	108
2.3	Vydání závěti pořízené ve formě veřejné listiny	109
3.	Obnovení platnosti dřívější závěti; neúčinná zrušovací doložka.....	109
VIII.	Dovětek	109
1.	Testamentární dovětek	111
2.	Intestátní dovětek.....	111

§ 5 Dědická smlouva

I.	Charakteristika dědické smlouvy.....	114
II.	Způsobilost uzavřít dědickou smlouvu.....	115
III.	Obsah dědické smlouvy	116
IV.	Disponování s majetkem, který je předmětem dědické smlouvy	117
V.	Zrušení dědické smlouvy	117
VI.	Dědická smlouva uzavřená mezi manželi	117

§ 6 Odkaz

I. Charakteristika odkazu; zřízení a odvolání odkazu	120
II. Předmět odkazu	122
III. Druhy odkazů	122
1. Odkaz věcí určitého druhu.....	123
2. Odkaz určité věci	124
3. Odkaz pohledávky	124
IV. Obtížení odkazem	124
V. Nabytí práva na odkaz a nabytí odkázané věci	126
1. Nabytí práva na odkaz	126
2. Nabytí odkázané věci.....	126
VI. Pododkaz.....	128

§ 7 Nepominutelný dědic a povinný díl; vydědění; započtení

I. Nepominutelný dědic a jeho ochrana; povinný díl	130
II. Vydědění a negativní závěť.....	133
1. Charakteristika vydědění	133
2. Důvody vydědění.....	135
3. Negativní závěť	136
III. Započtení na povinný díl a započtení na dědický podíl	136
1. Započtení na povinný díl	137
2. Započtení na dědický podíl.....	138

§ 8 Právo některých osob na zaopatření

I. „Nepominutelní dědici“	141
II. Pozůstalý manžel	142
III. Pozůstalí rodiče	143
IV. Osoby, které požívaly bezplatné zaopatření v domácnosti zůstavitele.....	143

§ 9 Správa pozůstalosti

I. Obecná charakteristika.....	145
II. Závěra pozůstalosti	146
III. Správce pozůstalosti	147
IV. Výkonavatel závěti.....	147

§ 10 Přejedchod pozůstalosti na dědice

I. Nabytí dědictví, potvrzení nabytí dědictví a rozdělení pozůstalosti	150
1. Nabytí dědictví	150
2. Potvrzení nabytí dědictví	151
3. Rozdělení pozůstalosti	153
II. Nepravý dědic a ochrana oprávněného dědice	154
III. Přejedchod dluhů na dědice	156
1. Obecná charakteristika	156
2. Výhrada soupisu	156
3. Soupis pozůstalosti	161
4. Odloučení pozůstalosti	162

Obr. č. 5 Základní zásady dědického práva

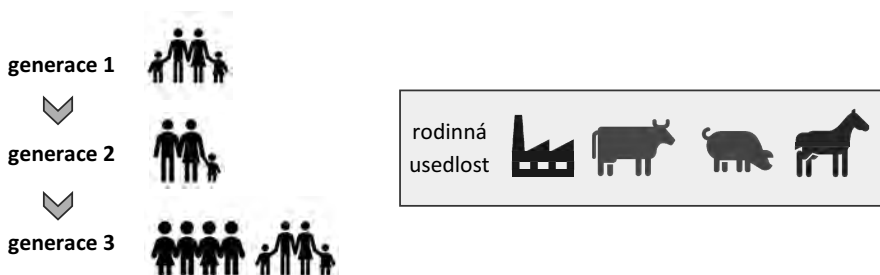

1. Zásada zachování hodnot

Účelem dědického práva je mj. **zachování hodnot vybudovaných předchozími generacemi i pro generace následující.**

Typicky si to můžeme představit na příkladu rodinné usedlosti, která postupně přechází v rámci rodiny z generace na generaci.

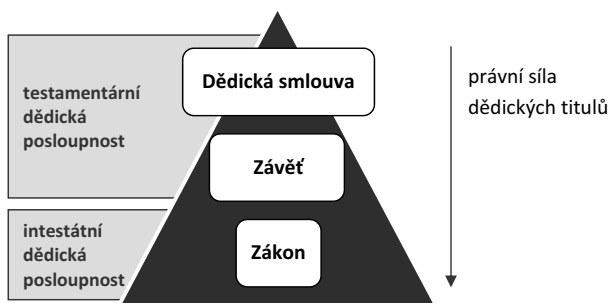
Obr. č. 6 Zásada zachování hodnot

Zásada zachování hodnot se v dědickém právu projevuje především **konstrukcí dědických tříd**, podle kterých má při zákonné dědické posloupnosti například syn zůstavitele přednost před otcem či bratrem zůstavitele, aby byl rodinný majetek co nejvíce zachován.

Existuje celkem šest dědických tříd (zahrnujících celé zůstavitelovo příbuzenstvo, dětmi počínaje, bratrance a sestřenicemi konče), které mají zabránit tomu, aby majetek „opustil“ rodinu a dědictví připadlo státu jako odumřel.

Obr. č. 23 Hierarchie dědických titulů

Příklad: Krutý osud

Pan František Balvánek se narodil dne 19. 2. 1951. Ve svých dvaceti letech se hluboce zamiloval do slečny Petry Novotné. Již od dětství trpěl těžkou cukrovkou, a protože Petra Novotná byla osoba jemu nejbližší, rozhodl se sepsat dne 17. 3. 1973 závěť, ve které Petru Novotnou povolal za jediného dědice veškerého svého majetku. Přibližně po dvou letech se pan Balvánek a Petra Novotná rozešli ve zlém a už se nikdy neviděli. Každý žil svým vlastním životem. Pan Balvánek mezitím založil rodinu, a když umíral, měl manželku Kristýnu Balvánekovou a dvě děti: syna Jana a dceru Janu. Po smrti pana Balvána byla objevena jeho závěť z roku 1973. Kdo bude dědicem pana Balvána?

Řešení

Vzhledem k tomu, že pan Balvánek svou závěť ze dne 17. 3. 1973 nikdy nezrušil, zůstala tato závěť v platnosti. Jediným dědicem pana Balvána proto bude jeho přítelkyně z mládí Petra Novotná, protože jí svědčí silnější dědický titul, kterým je závěť. Manželka a děti zůstavitele se opírají o slabší dědický titul, kterým je zákon, a proto dědit nebudou.

4. Pořízení pro případ smrti, právní jednání pro případ smrti a darování pro případ smrti

Jednotlivé dědické tituly si blíže rozebereme v následujících kapitolách, zde si však ještě vysvětlíme tři základní pojmy, které s touto problematikou úzce souvisí, a to „**pořízení pro případ smrti**“, „**právní jednání pro případ smrti**“ a „**darování pro případ smrti**“.

4.1 Pořízení pro případ smrti

Pojem „**pořízení pro případ smrti**“ je vymezen taxativním výčtem uvedeným v § 1491 ObčZ. Jedná se (jedině) o:

Poznámka: Vyrozumění o dědickém právu v praxi

Vyrozumění o dědickém právu se v řízení o pozůstalosti činí formou usnesení. Pro lepší představu přinášíme praktickou ukázkou výroků takového usnesení:

I. Jiřina Balvánková se vyrozumívá o tom, že podle dosavadních výsledků řízení jí svědčí dědické právo po Gustavu Balvánkovi z důvodu dědění ze zákona, a to jako manželce zůstavitele v první dědické třídě.

II. Jiřina Balvánková se poučuje o tom, že může dědictví do jednoho měsíce odmítnout písemným podáním adresovaným soudu, popřípadě že může ještě před uplynutím této lhůty vůči soudu prohlásit, že dědictví neodmítá. Současně se poučuje o tom, že prohlášení o odmítnutí dědictví nebo o tom, že dědictví neodmítá, nelze odvolat. Dále se poučuje o tom, že k odmítnutí dědictví se nepřihlíží, pokud dala svým počínáním již najevo, že chce dědictví přijmout a že odmítnutí dědictví pod podmínkou, s výhradou nebo jen zčásti je považováno za neplatné. Jiřina Balvánková se poučuje o tom, že včasné odmítnutí dědictví má za následek, že po Gustavu Balvánkovi nedědí a hledí se na ni jako by dědictví nikdy nenabyla. Jestliže ve stanovené lhůtě dědictví neodmítne, nemůže tak učinit později, neboť uplynutím lhůty k odmítnutí dědictví zaniká právo dědictví odmítnout.

Jak už jsme naznačili výše, přijetí nebo odmítnutí dědictví se v duchu zásady univerzální sukcese týká dědictví jako celku, neboť dědictví nelze odmítnout zčásti. Pokud tedy dotyčná osoba přijímá dědictví, přijímá je jako celek se všemi jeho pozitivy i negativy. Přijetí nebo odmítnutí dědictví jako celku se však v rámci dědického práva projevuje i v jiné linii. Pokud určité osobě svědčí dědické právo podle více dědických titulů (např. syn zůstavitele bude podle závěti povolán za dědice nemovitých věcí a podle zákona bude zároveň jako jediné dítě povolán k dědění veškerého ostatního majetku), nemůže tato osoba říci, že „dědictví ze závěti“ přijímá a „dědictví ze zákona“ odmítá. **Buď je (ze všech dědických titulů) přijme, nebo je (ze všech dědických titulů) odmítne.**

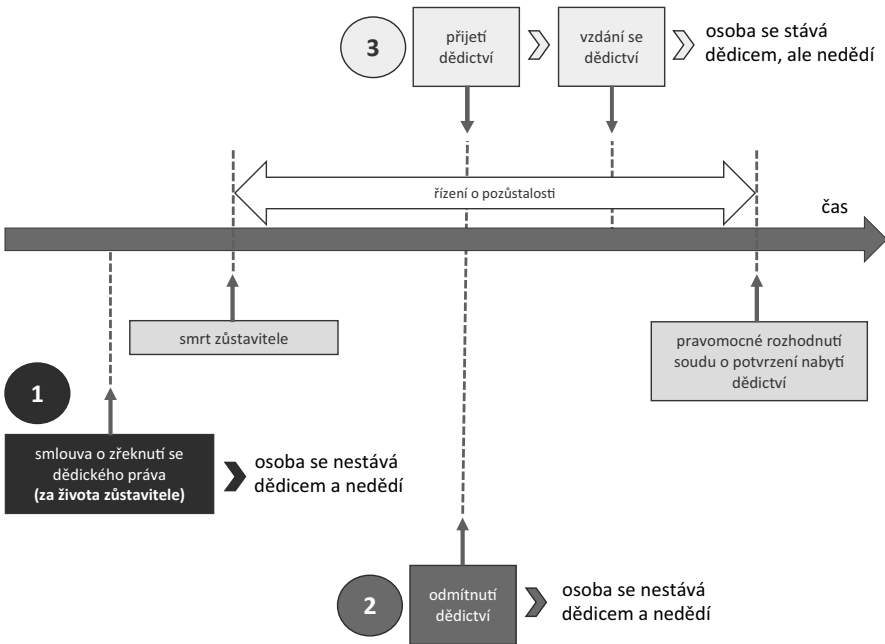
Pokud dědice zastupuje jiná osoba (např. advokát), může tento zmocněnec za dědice dědictví přijmout nebo odmítnout jen tehdy, je-li k tomu **podle plné moci výslovně oprávněn** (§ 1485 odst. 2 ObčZ). K takovému právnímu jednání se tedy vyžaduje **zvláštní plná moc**, pouhá generální plná moc (plná moc udělená ke všem právním jednáním) nepostačuje.

Příklad: Nevinná dívka

Anna Balvánková měla otce Huberta Balvána. Ten spáchal jednoho dne sebevraždu a zanechal dopis na rozloučenou, ve kterém napsal: „Aničko, až tady nebudu, vezmi všechny věci u mě doma a dej je na charitu nebo je zlikviduj. V šuplíku je 20 000 Kč, vezmi si je a použij je na svoje studium. Je tam také kreditka, PIN je 452815, můžeš z ní vybrat až 10 000 Kč. Hlavně nikomu nic neplať. Tvůj táta.“

Anička tedy učinila vše, co si její otec přál. Za peníze si nakoupila učebnice a kreditní kartou zaplatila za nové šaty a kabelku. Vybavení bytu rozdala potřebným a zbytek

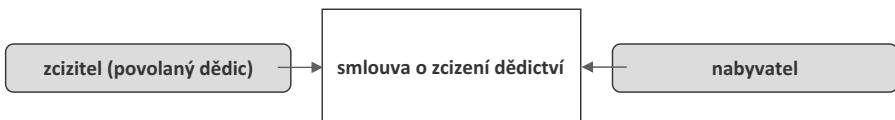
Obr. č. 28 Rozdíl mezi zřeknutím se dědického práva, odmítnutím dědictví a vzdáním se dědictví

2.2 Zcizení dědictví

Dědictví lze podle § 1714 až 1720 ObčZ převést na jinou osobu (tedy nejen na dědice), a to úplatně, nebo bezplatně. **Dědictví lze zcizit pouze po smrti zůstavitele**, a to **smlouvou uzavřenou mezi povolaným dědicem (zcizitelem) a jinou osobou (nabyvatelem)**. Smlouva musí mít **formu veřejné listiny**, tedy notářského zápisu. Jakmile je smlouva uzavřena, informují zcizitel a nabyvatel bez zbytečného odkladu příslušný soud, který vede dané řízení o pozůstalosti.

Obr. č. 29 Strany smlouvy o zcizení dědictví

Zcizením dědictví vstupuje nabyvatel do práv a povinností náležejících k pozůstalosti (§ 1714 odst. 1 ObčZ). Povolaný dědic se sice zbavuje svého dědického práva, protihodnotou mu však může být majetkový prospěch v případě úplatného zcizení dědictví (např. 500 000 Kč).

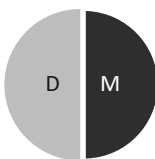
Obr. č. 32 První dědická třída

Princip rozdělení zůstavitelova majetku v první dědické třídě

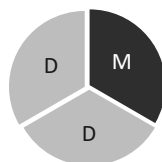

1.

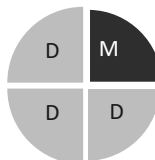
manželka a 1 dítě

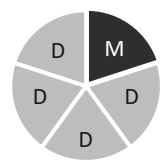
manželka a 2 děti

manželka a 3 děti

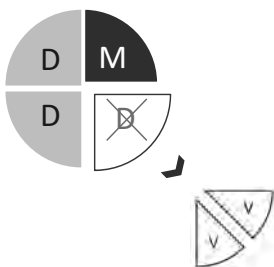
manželka a 4 děti

Již v první dědické třídě se setkáváme s **principem reprezentace**. Pokud **některé dítě nedědí**, nabývají *jeho dědický podíl* stejným dílem **jeho děti** (§ 1635 odst. 2 ObčZ).

Obr. č. 33 První dědická třída – princip reprezentace

manželka a 3 děti, z toho jedno nedědí, a proto jej reprezentují jeho 2 děti (vnuci zůstavitele)

Dítě zůstavitele nedědí v následujících případech:

1. **Nedožilo se smrti zůstavitele, nebo zemřelo současně s ním.** Pokud by však dítě zemřelo až po smrti zůstavitele, pak by dědilo a jeho dědický podíl by nebyl předmětem reprezentačního práva jeho dětí. Dědický podíl, který by zemřelé dítě po zůstaviteli zdědilo, by se stal součástí jeho pozůstalosti spolu s veškerým dalším majetkem, který by toto dítě v době úmrtí vlastnilo.

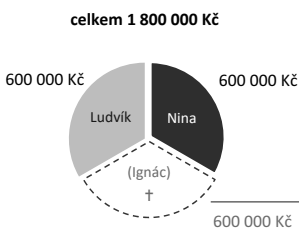
Příklad: O čem rozhodují minuty I

Ivan Balvánek a jeho syn Ignác zemřeli v nemocnici v důsledku nešťastné autonehody. Ivan Balvánek měl manželku Ninu, syna Ludvíka a syna Ignáce. Jeho syn Ignác měl manželku Janu, syna Petra a syna Pavla. Obvyklá cena majetku v pozůstalosti Ivana Balvána činí 1 800 000 Kč. Obvyklá cena majetku v pozůstalosti Ignáce Balvána činí 600 000 Kč.

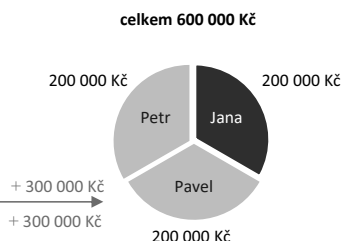
Jakou majetkovou hodnotu zdědí v důsledku nešťastné události Jana Balváňková v případě, že operující lékař na operačním sále 1 konstatoval smrt Ivana Balvána v 16:00 a operující lékařka na operačním sále 2 konstatovala smrt Ignáce Balvána v 15:17? Předpokládejte, že každý z dědiců obdrží z pozůstalosti tolik, kolik odpovídá jeho zákonnému dědickému podílu.

Řešení

pozůstalost po Ivanu Balváňkovi

pozůstalost po Ignáci Balváňkovi

Jana Balváňková zdědí majetek v hodnotě 200 000 Kč.

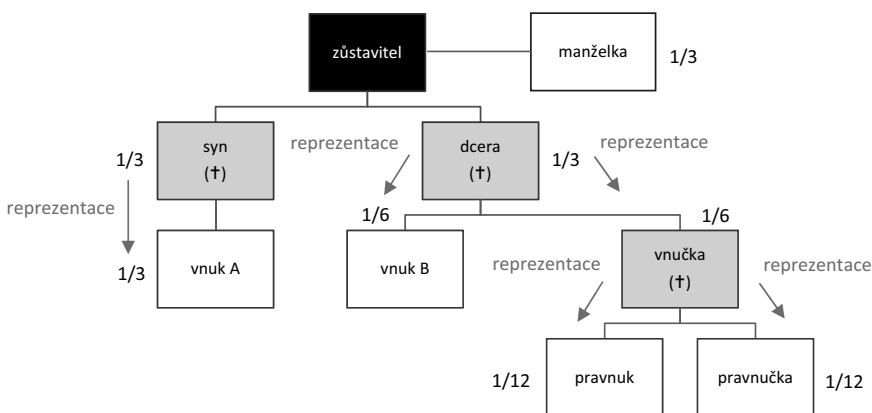
Z pozůstalosti po Ivanu Balváňkovi připadne podle § 1635 odst. 1 ObčZ jedna třetina ve výši 600 000 Kč manželce Nině a jedna třetina ve výši 600 000 Kč synovi Ludvíkovi. Poslední třetina ve výši 600 000 Kč bude předmětem reprezentace podle § 1635 odst. 2 ObčZ (neboť syn Ignác nedědí, když zemřel dříve než jeho otec) a bude rozdělena na dvě poloviny ve výši 300 000 Kč mezi Petra a Pavla.

Z pozůstalosti po Ignáci Balváňkovi připadne jedna třetina ve výši 200 000 Kč manželce Janě, jedna třetina ve výši 200 000 Kč synovi Petrovi a jedna třetina ve výši 200 000 Kč synovi Pavlovi.

Příklad: První dědická třída

Pan Jakub Balvánek zemřel jako ženatý a měl dvě děti. Syn se nedožil smrti zůstavitele a měl jednoho syna (vnuk A). Dcera se nedožila smrti zůstavitele a měla syna (vnuk B) a dceru (vnučka). Vnučka zůstavitele se nedožila smrti zůstavitele a měla syna (pravnuk) a dceru (pravnučka). Které osoby přichází v úvahu jako dědici podle zákonné dědické posloupnosti a jaké jsou jejich dědické podíly?

Řešení

Pokud by manželka, syn a dcera zůstavitele žili, připadala by 1/3 manželce, 1/3 synovi a 1/3 dceři. Vzhledem k tomu, že syn nežije, nabývá (celý) jeho dědický podíl zůstavitelův vnuk A, připadá mu tedy celá 1/3. Na dědický podíl dcery zůstavitele (1/3) nastupují její dvě děti, každé z nich podílem 1/6. Zůstavitelovu vnukovi B tedy připadá 1/6. Vzhledem k tomu, že vnučka zůstavitele nedědí, nabývají její dědický podíl (1/6) rovným dílem její dvě děti, každé z nich podílem 1/12.

Výsledné řešení: manželka: 1/3, vnuk A: 1/3, vnuk B: 1/6, pravnuk: 1/12, pravnučka: 1/12. Pro kontrolu je vhodné se přesvědčit, že $1/3 + 1/3 + 1/6 + 1/12 + 1/12 = 1$.

Princip reprezentace však neplatí pro manželku, resp. pro její potomky. Pokud tedy manželka nedědí, uplatní se princip akrescence a její podíl přirůstá ostatním dětem. Pro úplnost uvedme, že § 1483 ObčZ v žádném případě nezakládá zvláštní právo reprezentace jakýchkoliv potomků toho, kdo je vyloučen z dědického práva. Toto ustanovení se uplatní jen v mezích ustanovení o zákonné dědické posloupnosti podle § 1635 a násl. ObčZ.

Řešení

Protože podíly dědiců A a B jsou stejné, srazí se z nich tolik, aby se dědici C dostal podíl s nimi stejný. Zde nemusíme nic počítat a logickou úvahou dojdeme k řešení, že podíl každého z dědiců činí $1/3$.

B. Soustava rovnic

Zůstavitel pořídil závět, ve které povolal za dědice veškerého svého majetku osoby A, B, C, D a E. Každého z dědiců A a B povolal za dědice jedné třetiny pozůstalosti, každého z dědiců C a D povolal za dědice jedné šestiny pozůstalosti a na osobu E zapomněl. Určete podíly jednotlivých dědiců.

Řešení

Podle § 1501 odst. 2 ObčZ si vytvoříme soustavu dvou rovnic.

Tomu, kdo má v závěti vyměřeno nejméně, se srazí určitá část (x) a výsledek bude roven podílu toho, na koho se v závěti zapomnělo (y):

$$\frac{1}{6} - x = y$$

To, co všem dědicům, kterým byl určen podíl, odečteme, dává dohromady to, co má dostat ten, na koho se zapomnělo (y). Dědicům C a D (každý z nich má v závěti vyměřeno $1/6$) odečteme výše uvedenou část (x). Dědicům A a B (každý z nich má v závěti vyměřeno $1/3$) odečteme dvojnásobnou část ($2x$), neboť jejich podíl uvedený v závěti je dvakrát vyšší:

$$2x + 2x + x + x = y$$

Soustavu těchto dvou rovnic vyřešíme, když obě rovnice spojíme dohromady:

$$\frac{1}{6} - x = 2x + 2x + x + x$$

$$\frac{1}{6} = 7x$$

$$x = \frac{1}{42}$$

Poté vypočteme y , tj. podíl toho, na koho se v závěti zapomnělo, dosazením do druhé rovnice:

$$2x + 2x + x + x = y$$

$$y = 2 \cdot \frac{1}{42} + 2 \cdot \frac{1}{42} + \frac{1}{42} + \frac{1}{42} = \frac{6}{42} = \frac{1}{7}$$

Obr. č. 65 Přehled nezpůsobilých svědků v případě dědice, kterým je právnická osoba

Absolutně nezpůsobilí svědci	osoba, která není plně svéprávná	osoba neznalá jazyka, ve kterém se činí projev vůle	osoba neznalá způsobu dorozumívání, ve kterém se činí projev vůle
Relativně nezpůsobilí svědci	závětní dědic	osoba blízká závětnímu dědici	zaměstnanec závětního dědice
	odkazovník	osoba blízká odkazovníkovi	zaměstnanec odkazovníka
Relativně nezpůsobilí svědci ve vztahu k PO	člen statutárního orgánu PO	zaměstnanec nebo společník PO nebo člověk, který má k PO jiný obdobný vztah	ten, kdo PO podstatně ovlivňuje

Příklad: Milovník koček

Zůstavitel pořídil tuto závěť:

ZÁVĚŤ

Já, Václav Balváneš, narozený dne 3. 2. 1945, bytem Praha 2, Wenzigova 1859/15, povolávám za dědice svého spořicího účtu č. 1524565891/9966 u Rychlobanky, a.s. svou bývalou manželku Marii Balvánkovanou, narozenou dne 3. 5. 1966, bytem Praha 2, Londýnská 559/11.

Za dědice veškerého svého ostatního majetku povolávám Kočičí domov Sluníčko, z.s., IČ: 00425689, se sídlem Čičovice, Čičovice č. p. 62.

Zároveň výslovně prohlašuji, že tato listina obsahuje mou pravou a jedinou poslední vůli. Toto prohlášení činím před paní Ludmilou Novou, nar. 5. 5. 1965, bytem Čičovice č. p. 21 a před panem Petrem Novotným, nar. 7. 8. 1974, bytem Čičovice č. p. 53. Toto oba stvrzují svými podpisy.

V Čičovicích dne 5. 5. 2015

Václav Balváneš

Ludmila Nová (svědek)

Petr Novotný (svědek)

V řízení o pozůstalosti bylo zjištěno, že zůstavitel pořídil tuto závěť přímo v sídle Kočičího domova Sluníčko, z.s., přičemž svědky byli paní Ludmila Nová, vedoucí kočičího útulku a pan Petr Novotný, údržbář tohoto útulku. Protože měl pan Balváneš v té době zlomennou ruku, celou závěť sepsala na tuto akci zavolaná sousedka, která byla nejen v Čičovicích vyhlášená tím, jak krásně píše. Posuďte platnost této závěti v celém jejím rozsahu.

Obr. č. 102 Způsobilost zůstavitele uzavřít dědickou smlouvu

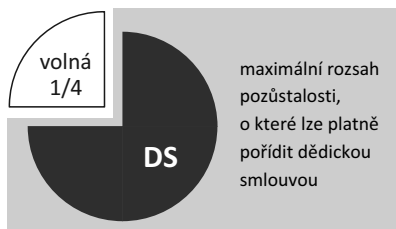

Dědickou smlouvu lze uzavřít či změnit pouze osobně, nepřichází tedy v úvahu zastoupení (§ 1584 odst. 2 ObčZ). To platí jak pro zůstavitele, tak i pro smluvního dědice.

III. Obsah dědické smlouvy

Dědickou smlouvou nelze pořídit o celé pozůstalosti, protože jedna čtvrtina pozůstalosti musí zůstat vždy volná, aby o ní mohl zůstavitel pořídit podle své zvlášť projevené vůle (§ 1585 odst. 1 ObčZ). Tato čtvrtina se počítá z pozůstalosti, tj. z celého jmění zůstavitele v době jeho smrti (§ 1475 odst. 2 ObčZ), nikoliv ze stavu jmění v době sepsání dědické smlouvy.

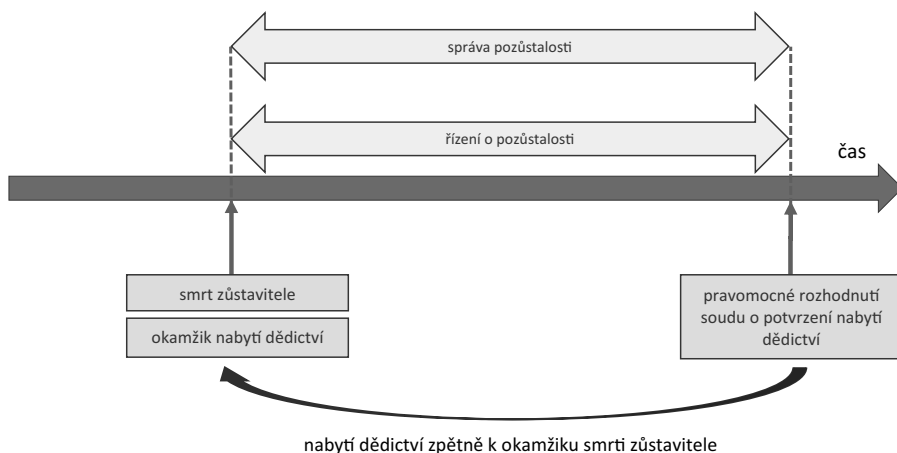
Obr. č. 103 Omezení při pořízení pro případ smrti dědickou smlouvou

Pokud by tedy zůstavitel přesto uzavřel dědickou smlouvu ohledně celé pozůstalosti, pak by byla tato dědická smlouva v rozsahu jedné čtvrtiny pozůstalosti neplatná, avšak pokud bude mít všechny náležitosti závěti, **bude v rozsahu této čtvrtiny posouzena alespoň jako závěť** (§ 1591 ObčZ ve spojení s § 1585 ObčZ).

V případě osob omezených ve svéprávnosti pro chorobnou závislost na požívání alkoholu, užívání psychotropních látek nebo podobných přípravků či jedů nebo chorobnou závislost na hráčské vášni představující závažnou duševní poruchu může zůstavitel dědickou smlouvou pořídit pouze o třech osminách pozůstalosti (§ 1585 odst. 2 ObčZ ve spojení s § 1528 odst. 2 ObčZ). Ona jedna čtvrtina se v tomto případě počítá z poloviny pozůstalosti, o které může „závislý zůstavitel“ podle § 1528 odst. 2 ObčZ pořídit. Pokud by však měl jako zákonný dědic dědit stát, může takový zůstavitel pořídit dědickou smlouvou standardně, tedy o třech čtvrtinách pozůstalosti (§ 1585 odst. 2 ObčZ ve spojení s § 1528 odst. 2 *in fine* ObčZ).

Obr. č. 125 Nabytí dědictví zpětně k okamžiku smrti zůstavitele

Vzhledem k celé řadě nových institutů dědického práva však dnes existuje řada případů, kdy se dědictví smrtí zůstavitele nenabývá. Při dědění ze závěti může být nabytí dědictví vázáno například na splnění podmínky, doložení času nebo může být povolán svěřenský nástupce; v takovém případě **se dědictví nabývá i jiným okamžikem než jen smrtí zůstavitele**. Dědic nabývá dědictví později, například v okamžiku, kdy je splněna odkládací podmínka.

Nabytí dědictví potvrzuje věcně a místně příslušný pozůstalostní soud osobě, jejíž dědické právo bylo prokázáno (§ 1670 ObčZ). To je plně v souladu se zásadou ingerence veřejné moci [blíže viz kapitola první (§ 1), podkapitola III. *Základní zásady dědického práva*].

2. Potvrzení nabytí dědictví

Nabytí dědictví potvrdí soud tomu, kdo dědictví neodmítl a má podle průběhu řízení o pozůstalosti nejlepší dědické právo (§ 1690 odst. 1 ObčZ), které bylo prokázáno (§ 1670 ObčZ).

V této souvislosti je vhodné připomenout právní sílu jednotlivých dědických titulů, která je v pořadí od nejsilnějšího následující: dědická smlouva – závěť – zákon [blíže viz kapitola druhá (§ 2), podkapitola IV. *Právní důvod dědění (dědický titul)*].

Příklad: Potvrzení nabytí dědictví

Určete, komu soud v následujících případech potvrdí nabytí dědictví:

- Zůstavitel zemřel jako vdovec a měl jednoho syna. Zanechal závěť, ve které povolal za dědice veškerého svého majetku svou sestru. Synovi zůstavitele se v průběhu řízení o pozůstalosti podařilo prokázat, že závěť je neplatná, neboť se jednalo o podvrh sepsaný sestrou zůstavitele.

Publikace představuje učebnici dědického práva a navazuje na čtvrtou, pátou, šestou a sedmou epizodu základů soukromého práva, tj. na Cenné papíry (IV), na Obchodní korporace. Obecná část (V), na Obchodní korporace. Přeměny a obchodní rejstřík (VI) a na Obchodní korporace. VOS, KS a SRO (VII).

Učebnice tak pokračuje v nastolené tradici srozumitelného, názorného a graficky přehledného výkladu plného obrázků a praktických příkladů, tentokrát v hlavní roli se zůstavitelem, kterým je pan Balvánek.

Knihu si jistě zamilují nejen studenti právnických fakult, ale také všichni, kdo se této oblasti práva věnují profesně. Vzhledem ke své hloubce a množství příkladů z každodenní notářské praxe je vynikající pomůckou nejen pro přípravu na zkoušku a klauzurní práci z občanského práva, ale dobře poslouží i notářským koncipientům pro přípravu na jejich budoucí povolání. V neposlední řadě poslouží i nejširší laické veřejnosti, která tak může díky srozumitelnému a názornému výkladu z pohledu praktiků proniknout do tajů dědického práva.

Dalším připravovaným titulem ze série knih o základech soukromého práva je publikace zabývající se akciovými společnostmi a družstvy.

www.beck.cz

Váš nejvýhodnější nákup

SK 45

ISBN 978-80-7400-684-5

9 788074 006845